

Нови српски филм је назив таласа који се полако формира по ободима српске филмске продукције, герилски повремено ускаче у већ успостављене продукционе токове, релативно ослоњен на београдски филмски фонд, техничку базу расположену за сарадњу, и огроман ентузијазам и солидарност својих припадника.

Као и свака герилска организација, Нови српски филм није оставио превише материјалних трагова за собом. Па ипак, ако је историја илегалног покрета нешто на чему треба да се изгради канон овог таласа, онда би се могло рећи да је сајт *Доба невиности* (www.dobanevinosti.blogspot.com) (1) био његово прво гласило, да је „Шејтанов ратник“ Стевана Филиповића био први филм овог таласа, а да ће за њим као следећа кључна остварења уследити биоскопски спектакл „Чарлстон за Огњенку“ Уроша Стојановића и тврд *underground* филм „Живот и смрт порно банде“ Младена Ђорђевића, који су већ снимљени и налазе се у пост-продукцији.

(2)

Ова остварења само наглашавају ширину подручја борбе које Нови српски филм покушава да обухвати, од тврдог *underground* до *par excellence* спектакла, који се од остатка српске кинематографије настоје издвојити релативном продукцијом независношћу, ауторском апартношћу и, пре свега, раскидањем са атавизмима српског филма у стилском и кадровском смислу.

Уколико би се поставила нека генерацијска дефиниција Новог српског филма, она није везана за годину, већ за генерацијски *credo*. Наиме, представници Новог српског филма се од осталих генерација српских филмотвора разликују по једној ствари – они не желе да дозволе да им ико одузме право да се у Србији баве филмом.

Отуд се у својим расправама представници Новог српског филма понајвише баве осмишљавањем модуса унутар којих ће унутар српске инфраструктуре снимати своје филмове.

Пре свега, Нови српски филм је карактеристичан по рехабилитацији одређених

Обликовање новог српског филма

Пише: Димитрије Војнов
четвртак, 13 март 2008 22:14

занемарених српских филмова и аутора, у којима проналази бескрајну инспирацију и доказ да су на овим просторима својевремено снимани јако озбиљни филмови.

Затим, Нови српски филм налази ослонац у страним филмовима који нуде модусе прихватљиве и изводљиве у српским финансијским, техничким и кадровским околностима.

Коначно, Нови српски филм покреће и низ акција којима покушава да се избори за своје место у јавности.

Рехабилитација српског филма

Рехабилитација српског филма од стране представника Новог српског филма се дешава у околностима изузетне недоступности домаћих наслова, који се појављују на разним импровизованим форматима, без јасне каталогизације и жанровске дефиниције.

Представници Новог српског филма пре свега покушавају да у баштини српског филма пронађу доказе како су овде својевремено били прављени озбиљни, комуникативни, репертоарски филмови, у дослуху са тада савременим филмским токовима, што у крајњој линији покушавају и они сами.

Пошто том процесу прилазе без идеолошког оптерећења, врло јасну жанровску доследност налазе у партизанском филму, који је од стране српске жанровске критике до сада био избегаван. Ово је довело до апсурда да представници српске жанровске критике, промовишу жанровски ортодоксна остварења страног филма, док у властитој култури подржавају политички ангажован псеудо-артизам.

Дакле, осим већ реafirмисаних Јована Јовановића и Јована Живановића, према којима је и жанровска критика била благонаклона, Нови српски филм је рехабилитовао и Живорада Жику Митровића и Хајрудина Крвавца.

Нарочит, апартан ток, истраживања и освешћивања српске филмске традиције врши Дејан Огњановић, специјалиста за хорор и фантастику који је у свом капиталном делу „У брдима, хорори“ успео да реafirмише радове Ђорђа Кадијевића, Бранка Плеше, Вељка Булајића, Горана Марковића, Влатка Гилића, као и да на њиховом домету фондира чињеницу да је српска кинематографија заправо имала позитивна искуства са жанровским филмом.

Пет маргиналних, а опет тако важних филмова

Свака генерација аутора има неке филмове-граничнике који су их дефинисали у поетичком смислу а да они не спадају у ред препостатљиве струје главног тока у пословном или артитсичком смислу.

1. *American History X* [\(3\)](#) Тонија Кеја (Tony Kaye)

Овај гневни филм контроверзног редитеља реклама остварио је изузетан утицај на артикулацију Новог српског филма у односу на политичка питања.

2. *Irréversible* Gaspara Noea (Gaspar Noé)

Irréversible Гаспара Ноеа био је један од првих филмова који је генерацији Новог српског филма пружио могућност да осете како присуствују нечему посебном. Нарочиту тежину овом филму даје чињеница да га је Гаспар Ное лично промовисао у Београду на Фестивалу ауторског филма, што је догађају дало нарочиту атмосферу.

3. *Posetilac Q (Bidita kju)*, Такашија Миикеа

„*Posetilac Q*“ је био међу првим филмовима који су спојили екстреман *low budget* са аутентичном провокативношћу, учинивши да се публици представи као пример филма који се не би ни могао снимити за већи новац.

4. *Hot Fuzz*, Едгара Рајта (Edgar Wright)

Третман који су типичне холивудске стилеме имале у рукама редитеља Едгара Рајта и глумца/сценаристе Сајмона Пега (Simon Pegg), а да они притом нису ни на тренутак напустили продукционе околности британског, дакле европског филма, остао је као одличан узор како се пише љубавно писмо Холивуду.

5. *Last Boy Scout* Тонија Скота (Tony Scott)

Један од филмова у којима су склопљени сви консензуси међу припадницима Новог српског филма, а то су: (1) да је Тони Скот божанствен редитељ, да је Шејн Блек (Shane Black) велики сценариста, а да је Брус Вилис квинтесенција мушке звезде. Нови српски филм свакако покушава да изнедри таквог редитеља, сценаристу и глумца.

Мики Крстовић – глумац, икона, фетиш

Наслов за поглавље о Микију Крстовићу само је парафраза наслова документарног филма о Филипу Наону (Philippe Nahon), који се испоставио као икона најновијег Новог таласа француског филма, који предводе Гаспар Ное, Јан Кунен

(
Jan Kouen
) , Кристоф Гон
(
Christophe Gans
) , Оливије Асаја
(
Olivier Assayas
) , Александр Ажа
(
Alexandre Aja
) и др.

Обликовање новог српског филма

Пише: Димитрије Војнов
четвртак, 13 март 2008 22:14

Уколико се један глумац издваја као ултимативна икона Новог српског филма, то је Миодраг Мики Крстовић, који представља српски еквивалент Наону, глумцу кога су већ у пуној зрелости открили припадници једног свежег таласа и практично га реинвентовали на начин на који његови савременици нису умели.

Први знаци реинвенције Микија Крстовића виде се у кратком филму „Сребрни метак“ Срђана Радојковића, насталом по прози Борислава Пекића. Потом, медијски најафирмисанија реинвенција се дешава у позоришној представи „Велика бела завера“ у режији Милоша Лолића, а по мом сценарију, где у лику Пита Крстовић показује свој изузетан холивудски *underplay*.

Мики Крстовић је као главни глумац носилац зомби хорора „Зона мртвих“ на коме се већ неколико година ради и који се налази у озбиљним припремама.

Драматургија Новог српског филма

На драматургију Новог српског филма знатно су утицале околности у којима су филмови настајали.

„*Шејтанов ратник*“ је у своју драматургију морао да урачуна снимање по етапама и оно се негде осећа у сценаристичком концепту, као и адаптивности базичног сценаристичког предлошка који се морао прилагођавати условима снимања и глумачким могућностима бројних натуршника.

У стилском смислу, „*Шејтанов ратник*“ је извршио интеграцију познатих филмских и телевизијских митета српског попа (приказ турског доба надахнут радом Ђорђа Кадијевића, референце на познате телевизијске серије, приказ гангстерског миљеа који вуче корене из документарног филма „Видимо се у читуљи“ Јанка Баљка), са благо стилизованим приказом српског гимназијског миљеа који нема утемељење у нашем филму („Она воли Звезду“ и серија „Неки нови клинци“ су изразито неуспешни примери на које се Филиповић није могао ослонити), па је морао бити конструисан од нуле, и, коначно, са фантастичним елементом и традицијом популистичког/омладинског *slasher & monster* филма, која је код нас безмало непостојећа.

Филиповићев филм је, због великог замаха, са свим својим успешним и неуспешним сценаристичким решењима, одлична школа за будуће сценаристе српских филмова, нарочито оне које занимају омладински филмови и популистички хорори.

„Чарлстон за Огњенку“ има у својој дубокој суштини *high concept* о два лика који полазе на мисију, одлично интегрисан се историјским околностима. У ширем смислу, може се рећи да је спој *high concept* интимне приче са прегнантим историјским околностима близак канону најуспешнијих Кустурићиних филмова.

Међутим, док Кустурица у својим филмовима компилира разне стилске захвате у циљу историјске поенте, Стојановић у свом тексту акумулира историјску грађу у циљу стилске, жанровске поенте.

Своју неомитску матрицу Стојановић гради базирајући филм на традицији „*buddy*“ филма и његових зачетника, као што је *Two Mules For Sister Sara* Дона Сигела (Don Siegel), а потом га визуелно усложњава на трагу Жонеа, Бартона и Бекмамбетова, но то су све захвати који долазе изван сценарија. Сигелов наречени филм базиран је на причи Бада Бетичера (Budd Boetticher), а Стојановић га посрбљује на трагу драмских концепција рационално третираног ирационалног полазишта које су карактеристичне за Душана Ковачевића.

Развој сценарија за „Чарлстон за Огњенку“ био је диктиран везаношћу овог пројекта за компанију „Кобра Филм“ која је доводила разне писце да раде на тексту, међу којима су били Срђан Драгојевић и Стеван Копривица, да би на крају сценарио урадили сам Стојановић и Александар Радивојевић.

„Живот и смрт порно банде“ Младена Ђорђевића је продужетак Ђорђевићевог документаристичког рада и истраживања српске порно индустрије које је започео у

филму

Made in Serbia .

У драматуршком смислу, Ђорђевић је инкорпорирао две линије документарног искуства. Пошто је реч о филму који говори о дипломираном филмском редитељу који снима порно филмове, могло би се рећи да је Ђорђевић извршио апропријацију грађе коју је прикупио на тему српске порно индустрије са личним искуствима из живота дипломираног филмског редитеља.

Ђорђевић потом те две документарне линије интегрише са хорор заплетом, базираном на психолошком нијансирању ликова, и смешта га у јасно профилисане историјске околности у којим су последице Милошевићеве владавине, НАТО бомбардовања и пост-колонијалног односа јављају као јасне детерминанте судбине ликова.

Излив порнографије у српски филм настао је као јасна рефлексивна друштвених збивања, пошто су све српске политичке кризе крајем прошлог и почетком овог века коинцидирале са поспешивањем и стишавањем дистрибуције порнографије. Долазак првих хардкор филмова у биоскопе коинцидира са почетком уплитања ММФ у економију СФРЈ, а долазак порнографије на телевизије коинцидира са почетком грађанских ратова.

Ту спрегу српских историјских преврата и порнографије обрађујем у драми „Бебина ноћ у граду“, а она се јавља и у сценарију за филм „Шкартови“ [\(4\)](#) Срђана Драгојевића, да би „Живот и смрт порно банде“ први успео да ту причу доведе на велики екран.

Дакле, Нови српски филм пре свега карактерише снажан осећај за контекст, историјски, аполитички и поп-културни, који ће све те приче учинити квинтесенцијално српским, упркос снажним утицајима страног филма.

Активизам Новог српског филма

Нови српски филм је, управо због жеље да се, упркос свему, избори за своје место на сцени, изузетно склон активизму.

Први пример за то је *grassroots* кампања за филм „Шејтанов ратник“, где су припадници таласа координирано извршили снажан Интернет удар и притисак на све медије којима су имали приступ, не би ли овај филм успео да надмаши капацитете свог нејаког дистрибутера и достигне релевантну гледаност.

Затим, наравно, ту је рад интернет сајта Доба невиности, који из дана у дан доноси један нови поглед на стање у српском филму.

Коначно, ту је традиција снимања промо-филмова, коју је започео Милош Радовић са кратким филмом „Моја домовина“, а којим је планирао да прикупи средства за свој филм „Пад у рај“. Он је снимео краткометражни филм који стоји сам за себе и репрезентује поетику његовог филма, не би ли привукао финансијере.

Нешто слично је потом са рекламом за „Дунав осигурање“ урадио и Урош Стојановић, као најаву за „Чарлстон за Огњенку“.

Најопсежнији промотивни материјал за свој филм имао је Стеван Филиповић за „Шејтановог ратника“. Он је за потребе своје промоције снимео читав сегмент филма који се дешава у прошлости.

Сви ови филмови су на крају реализовани, великим делом, захваљујући и тим промо-филмовима.

Нови српски филм је изнедрио и промотивне филмове за неке своје будуће пројекте. Мики Крстовић је главна звезда промотивног клипа за „Зону мртвих“ Милана Тодоровића, док је осмоминутни филм за „Доба невиности“, назван „Дечак који је био сувише невин“, успео чак да има и апартан фестивалски живот, слично Радовићевој „Мојој домовини“, и квалификовао се за селекцију *Online* на Мотовунском фестивалу.

Занимљиво је да је Стеван Филиповић снимео промотивне клипове и за свој други филм

„Шишање“, који је у припреми, и да овај принцип не важи ислучиво за дебитантске филмове у таласу Новог српског филма.

Од манифестација које су блиско везане за Нови српски филм издваја се Беокон, Београдска конвенција фантастике, и њен Фестивал српске филмске фантастике, који путује по градовима Србије и приказује професионалне, студентске и аматерске филмове љубитеља фантастике.

Овај текст је био излаган на Симпозијуму у оквиру Фестивала филмског сценарија у Врњачкој Бањи 2007. године. У међувремену су се неке околности промениле и те измене су дате у фусноти .

Фусноте:

1. Нови српски филм сада има још један референтан Интернет сајт, то је www.novikadrovi.net, настао у поводу издањања књиге есеја најновије генерације филмских критичара у којима се расветљавају неки мање познати детаљи, аутори и наслови из историје српског филма.

2. Концепту Новог српског филма блиски су и „Милош Бранковић“ Небојше Радосављевића, који је премијеру имао на Фесту 2008. и „Београдски фантом“ Јована Тодоровића, чија се премијера тек чека.

3. Филм Стевана Филиповића „Шишање“, који је у припреми, слично овом наслову тематизује проблем неонацизма међу младима у Србији.

4. Овај филм је у штампи најављиван и под насловом „Одбрана и последњи дани“.